

Arbejdsrettens dom af 26. september 2008

i sag nr. A2007.642:

Landsorganisationen i Danmark

for

Fagligt Fælles Forbund

(konsulent Pernille Leidersdorff-Ernst)

mod

Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger

for

Gartneri-, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere

for

Christiansminde Champignon

ved Hans-Chr. Christensen

Tolstrupvej 10

8700 Horsens

(advokat Birgitte Dember)

Dommere: Nils Juhl Andreasen, Jens Peter Bostrup, Børge Dahl (retsformand), Børge Elgaard, Poul Monggaard, Steen A. Rasmussen og Benny Rosberg.

Sagen drejer sig om, hvorvidt Christiansminde Champignon ved Hans-Chr. Christensen i forbindelse med benyttelse af polsk arbejdskraft har levet op til overenskomsten for Gartnerier og planteskoler indgået mellem Fagligt Fælles Forbund og Gartneri-, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere. Det er navnlig spørgsmålet, om Christiansminde Champignon har haft et reelt entrepriseforhold med udenlandske firmaer vedrørende plukning af champignon, eller om en række polske medarbejdere reelt har været vikarer i eller ansat af Christiansminde Champignon.

Påstande

Klager, Landsorganisationen i Danmark for Fagligt Fælles Forbund (3F), har nedlagt påstand om, at indklagede, Christiansminde Champignon ved Hans-Chr. Christensen, tilpligtes at betale en efter Arbejdsrettens skøn fastsat bod til Fagligt Fælles Forbund indeholdende 5.328.479,18 kr.

Indklagede, Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger for Gartneri-, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere for Christiansminde Champignon ved Hans-Chr. Christensen, har nedlagt påstand om afvisning, subsidiært frifindelse, mere subsidiært frifindelse mod betaling af et mindre beløb end krævet.

Sagsfremstilling

Christiansminde Champignon ved Hans-Chr. Christensen producerer champignon fra, tidligere 2 driftssteder, nu alene fra et driftssted. Virksomheden er omfattet af overenskomsten mellem 3F og Gartneri-, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere af 1. marts 2005 for gartnerier og planteskoler, hvori løn og overtidbetaling er reguleret i §§ 3 og 4. I forbindelse med overenskomstforhandlingerne i 2005 stillede 3F krav om et vikarprotokollat til denne overenskomst.

Plukning af champignon hos Christiansminde Champignon er i 2005 og 2006 er blevet udført af polsk arbejdskraft – ca. 11 personer.

Der er under sagen fremlagt en kontrakt mellem den polske virksomhed Urząd Skarbowy & Bartoszyce v/Eliza Kopczewska og Christiansminde Champignon ved Hans-Chr. Christensen. Kontrakten, der er udfærdiget af advokatfirmaet Hansen & Hansen, er underskrevet af Hans-Chr. Christensen for Christiansminde Champignon den 19. december 2005, men i det fremlagte eksemplar er der ikke nogen underskrivelse for den polske virksomhed. I kontrakten hedder det bl.a.:

”Mellem undertegnede

Urząd Skarbowy & Bartoszyce
v/Eliza Kopczewska
Bohaterön Narszawy 5
Bartoszyce
Cvr 280051629

(i det følgende sælger)

og medundertegnede

Christiansminde Champignon
ved Hans-Christian Christensen
Tolstrupvej 10
8700 Horsens
Cvr 69120954
(i det følgende køber)

i det følgende samlet betegnet som parterne, er herved indgået aftale om købers køb af tjenesteydelse af sælger på følgende vilkår:

1 Tjenesteydelsens omfang:

- 1.1. Sælger forpligter sig for til at sørge for plukning af champignonproduktionen i købers væksthuse nr. 1-6 på adressen Tolstrupvej 10, 8700 Horsens i aftalens løbetid.
- 1.2. Plukningen skal ske i overensstemmelse med de kvalitets- og sorteringskrav mm. som er angivet i bilag 1 til denne kontrakt.
- 1.3. Sælger forpligter sig således til at sørge for den nødvendige og kvalificerede arbejdskraft, som udførelsen af tjenesteydelsen fordrer, og køber påtager sig ingen forpligtelser eller ansvar i denne relation. Sælger er herunder bl.a. ansvarlig for, at sælgers ansatte er i besiddelse af eventuelt nødvendige arbejds- og opholdstilladelser, og ansvarlig i henhold til eventuelt relevante regler om skatteindeholdelsespligt mm.

2. Kontrol:

- 2.1. Sælger tilrettelægger og leder og fordeler selv arbejdet i forbindelse med udførelse af tjenesteydelsen og fører det nødvendige tilsyn i denne forbindelse.
- 2.2. Køber og en af sælger udpeget arbejdsleder drøfter én gang ugentligt om arbejdet lever op til de opstillede krav samt øvrige opståede spørgsmål.
- 2.3. Køber har således ingen instruktions- eller ledelsesbeføjelser i relation til sælgers ansatte.

3. Leveringstid/periode:

- 3.1. Kontrakten gælder for perioden fra 01.01.2006 indtil 30.06.2006, hvor kontrakten automatisk ophører uden varsel.
- 3.2. Kontrakten er af begge parter uopsigelig i kontraktens løbetid.

- 3.3. Såfremt en af parterne væsentligt misligholder kontrakten er den anden part berettiget til uden varsel at ophæve kontrakten.
4. Købesum:
- 4.1. Køber forpligter sig til for tjenesteydelsen at betale Sælger DKK 3.50 pr. kg. plukkede champignon efter frasortering.
- 4.2. Herudover er køber ikke forpligtet til at afholde nogen anden udgift i forbindelse med udførelsen af tjenesteydelsen.
- 4.3. Der afregnes én gang månedligt hver den 1. i måneden første gang 01.01.2006 på baggrund af vejesedler udfyldt af sælger for den forgangne måned.
- 4.4. Sælger har krav på áconto udbetalinger hver den 15. i måneden efter nærmere aftale parterne imellem og på grundlag af et forsigtigt skøn over produktionen i den forløbne del af måneden.
- 4.5. Køber er berettiget til, i udbetalingerne, at modregne ethvert andet forfaldent beløb som sælger måtte være køber skyldig.

...

Bleld den

Hans-Christian Christensen”

Der er under sagen ligeledes fremlagt en anmeldelse, underskrevet den 19. december 2005, om momsregistrering hos ToldSkat. Af anmeldelsen fremgår bl.a., at den anmeldende virksomhed er Urzad Skarbowy & Bartoszyce med moms-nr. 280051629 i hjemlandet (en REGON-registrering, hvorom der er fremlagt en polsk attest). Det er angivet, at virksomheden vil påbegynde sine momsplichtige aktiviteter i Danmark den 1. januar 2006, og at virksomhedens vigtigste aktivitet vil være plukning af champignon. Det fremgår endvidere, at virksomhedens ansvarlige indehaver er Eliza Kopczewska boende Opin 21, 11-130 Orneta.

Der er endvidere fremlagt en faktura nr. 2/2006 dateret den 28. februar 2006 fra Firma Handlowa ved Eliza Kopczewska (Regon 280051629) til Hans-Chr. Christensen lydende på 93.239,72 kr. for plukning af 25.864 kg. champignon.

Af Horsens Politis anmeldelsesrapport af 2. marts 2006 fremgår, at Christiansminde Champignon samme dag blev meldt til politiet af 3F/Horsens ved Jens Larsen, som havde besøgt virksomheden efter at have modtaget oplysning om, at der på stedet skulle arbejde 10-12 polakker. Af anmeldelsesrapporten fremgår bl.a.:

”Han [Jens Larsen] havde i går ved besøget [i Christiansminde Champignon, Tolstrupvej 10, 8700 Horsens] fået oplyst, at der ikke var polakker på stedet. Dette var blevet oplyst af en kvinde, der ikke navngav sig og af en chauffør, Knud Jensen.
...

Fortsat den 060306

Pa. Per Kjærsgaard og undertegnede [pa. Per Lydiksen] indfandt os på stedet kl. 0900, hvor vi traf ejeren Hans-Christian Christensen, der blev gjort bekendt med anledningen til vor henvendelse.

Han bekræftede, at der på stedet arbejdede polakker på kontrakt.
...

Gårdejer, Hans-Christian Christensen ... forklarede, at han ikke var overrasket over vores besøg, idet han var bekendt med besøget fra fagforeningen. Han oplyste, at han udmærket vidste, hvor oplysningerne til fagforeningen kom fra og foreviste 3 håndskrevne breve med trusler om anmeldelse til myndigheder.
...

Der henvises til vedlagte kontrakt mellem de 2 firmaer og til de vedlagte polske kontrakter mellem det polske firma og de ansatte.
...

Fortsat den 150606.

SKAT Sønderborg, v/Marianne Møller, oplyste ved min telefoniske henvendelse kl.1325, at hun ikke havde fa. Handlowa registreret eller noget registreret fra byen Orneta.”

Af politirapport af 6. marts 2006 fremgår bl.a.:

”På Per Lydiksen og undertegnede [politiassistent Per Kjærsgaard] foretog i dag kontrol på ovennævnte adresse [Christiansminde Champignon, Tolstrupvej 10, 8700 Horsens].

Det er landbrugsejendom, der er indrettet som champignonfarm
Herunder traf vi i alt 6 polske arbejdere (5 kvinder og 1 mand)

...

Alle 6 var efterfølgende til stede på arbejdsstedets frokoststue.
Yderligere en kvindelig var på ferie i Polen i 10 dage.

...

De oplyste, at der yderligere befinder sig 4 polske arbejdere, der arbejder på en gård ved Silkeborg (Vinderup).

...

Malgorzata Spakovska, f.d. 060867. Truffet i Campingvogn
Stanislawa Jarota, f.d. 060459 Truffet i campingvogn
Jolanta Sawicki, f.d. 240778. Hun var på ferie i Polen.
Agnieszka Jarote, f.d. 300579. Truffet på logi i stuehuset

...

Eliza Kopczewska, 090877, firmaets indehaver.”

Den 7. marts 2006 blev Eliza Kopczewska afhørt af politiet, og af afhøringsrapporten af 8. marts 2006 fremgår bl.a. følgende:

”Forevist den vedlagte kontrakt mellem hendes firma og Christiansminde Champignon oplyste hun, at hun havde den oversat til polsk gældende for den samme periode.

...

Firmaet er primært en handelsfirma oprettet til hende den 300905. Firmaets registreringsnummer og momsnummer/NIPnummer fremgår af de vedlagte kontrakter mellem hendes firma og de enkelte medarbejdere.

Hun havde ikke tilmeldt hos SKAT i Sønderborg. Det var aftalen, at det skulle Hans-Christian sørge for.

Hun oplyste videre, at hendes firma var oprettet inden kontakten til Hans-Christian blev etableret.

Hun havde via Internettet fået kontakt med Hans-Christian omkring den 18.-19. december 2005, og de var blevet enige om en aftale.

Kontrakten var blevet udfærdiget og oversat af en bekendt boende i Danmark gennem ca. 40 år.

Hun havde ved aftalen lovet at stille det nødvendige antal personer til plukningen af champignon, og dette var pt. ca. 10 personer.

Alle var ansat til netop denne opgave, og derudover havde hun en ansat i Polen i firmaet.

Hun bekræftede den aftalte pris for arbejdet på kr. 3,50 pr kilo. Afregning for det plukkede fik hun af Hans-Christian og fordelte det videre til hendes ansatte i forhold til, hvad de havde plukket.

De tjente meget forskelligt, men ca. kr. 4000 – 5000 pr. måned.

Hun betalte deres skat i Polen, og hun havde tegnet de nødvendige forsikringer på hendes ansatte.

De ansatte sørgede selv for deres kost, og for logi betalte afhørte samlet til Hans-Christian, der skulle have kr. 650 pr. person pr. måned.

...

Hun oplyste videre, at Hans-Christian kom til hende og aftalte opgaverne, som hun så videregav til sine ansatte. Nogen gange kom han flere gange om dagen med opgaver eller ændringer.

Hans-Christian og afhørte aftalte sammen, hvem der skulle til Silkeborg for at plukke.”

Den 7. marts 2006 blev Stanislaw Jarota afhørt af politiet, og af afhøringsrapporten af 8. marts 2006 fremgår bl.a. følgende:

”Hun oplyste at være mor til Eliza.

Hun havde arbejdet i Danmark fra den 010106 og var sammen med andre ankommet hertil et par dage tidligere. Hun havde været hjemme i 2 omgange af 10 dage. ...

Hun oplyste videre, at hun gennem 20 år havde haft firmaet, som hun den 300905 overgav til datteren.

Hun havde aldrig med firmaet haft opgaver i Danmark og aldrig selv tidligere arbejdet i Danmark.

...

Vedrørende tilrettelæggelsen af arbejdet oplyste hun, at Eliza og Hans-Christian aftalte opgaverne, som Eliza derefter videregav til hendes ansatte. Det vidste dog stort set alle, hvad der skulle laves.

Hun oplyste at tjene ca. kr. 4000 – 6000 pr. måned.

De sørgede selv for deres kost.

Logi betaltes med kr. 650 pr. person pr. måned.

Skat betaltes i Polen.”

Den 8. marts 2006 blev Malgorzata Spakowska afhørt af politiet, og af afhøringsrapporten af 9. marts 2006 fremgår bl.a. følgende:

”Hun oplyste at have arbejdet på stedet siden den 010106 svarende til det anførte på kontrakten.

Hun havde i perioden ikke været hjemme i Polen.

Hun havde i Polen arbejdet på en skole frem den 120905 og derefter gået ledig.
Hun bekræftede som anført i kontrakten at kr. 3,00 pr. plukket kilo champignon, og det gav en anslået månedsløn på kr. 4500 – 5000.
Hun vidste ikke noget om betaling af skat.
Hun oplyste, at Eliza stod for instruktion og fordeling af arbejdet.
Hun var ikke lovet videre beskæftigelse i Elizas firma, når hun kom tilbage til Polen.”

Det fremgår af sagen, at Hans-Chr. Christensen efterfølgende blev sigtet for overtrædelse af udlændingeloven, ved i perioden 1. januar 2006 til 6. marts 2006 i Tolstrupvej 10, 8700 Horsens og en adresse i Vinderup at have beskæftiget 11 polske statsborgere, selv om de ikke havde arbejdstilladelse.

Der er under sagen fremlagt udateret ansøgning om opholds- og/eller arbejdstilladelse vedrørende Grzegorz Mieczyskau Sawicki, hvoraf bl.a. fremgår, at han med indrejse i Danmark den 5. april 2006 søger om tilladelse til at arbejde for Hans-Chr. Christensen, Tolstrupvej 10, Bleld, 8700 Horsens.

Der er endvidere fremlagt et oplysningsskema om ansættelsesforhold til brug for Udlændingestyrelsen, hvoraf fremgår, at Christiansminde Champignon pr. 1. maj 2006 ville ansætte Stanisława Malgorzata Jarota som champignonplukker i virksomheden. Oplysningsskemaet er underskrevet den 25. april 2006 af kontorassistent Ruth Nielsen for Christiansminde Champignon.

Af uunderskrevet ansættelsesbevis dateret den 25. april 2006 fremgår det, at Agnieszka Jarota den 1. maj 2006 skulle tiltræde en tidsbegrænset stilling som champignonplukker hos Christiansminde Champignon. Ansættelsesforholdet skulle ophøre den 31. december 2006.

I brev af 22. maj 2006 fra Jens D. Larsen, 3F, Horsens og omegn, til Christiansminde Champignon hedder det bl.a. :

”Jeg har fået en henvendelse fra 11 polakker som har arbejdet hos dig på Christiansminde champignon, Vinderslev Champignon og nogle gange i Tjæreborg.
De fortæller at de har arbejdet fra 1. august 2005. og til 1. maj 2006.
De siger at de har arbejdet ca. 15 timer hver dag og det var både lørdage, søndage og helligdage.
De fortalte også, at somme tider startede de kl. 03,00 om morgenen og sluttede kl. 23.00.
Jeg har fået nogle sedler på hvad de har fået i løn, og jeg kan se at det langt fra svarer til overenskomsten på området.

Jeg har derfor lavet en udregning svarende til overenskomsten, men på 14 timer om dagen. Jeg er klar over at det er i overkanten da de ikke har berettet om fridage og hvis nogle har afholdt ferie.

...

Jeg har regnet ud til at hver af dem skulle have haft 536757,28 kr. for hele perioden indbefattet feriepenge og sh og feriefridagsbetaling.

Dvs. at hele beløbet er 11 x 536757,28 kr. fratrukket det de har fået for perioden, som jeg har regnet frem til er 575850,90 kr.

Kravet vil derfor lyde på i alt 5.328.479,18 kr.

..."

Ved brev af 25. september 2007 meddelte Sydøstjyllands Politi, at påtale mod Hans-Chr. Christensen var blevet opgivet. Det anføres bl.a.:

"Jeg har i dag i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, besluttet at opgive påtale mod Dem for overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 4 ved i perioden 1. januar 2006 til 6. marts 2006 i Deres virksomhed Christiansminde Champignon at have beskæftiget 11 polske statsborgere med champignonplukning.

Begrundelse for afgørelsen er, at videre forfølgning ikke kan ventes at føre til, at De findes skyldig til straf.

...

Sigtelsen for overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 4 for så vidt angår murerarbejde opretholdes, idet jeg har besluttet, at denne del af sagen kan afgøres med en nedsat bøde på 5.000 kr."

Forklaringer

Jens D. Larsen har forklaret bl.a., at han har været faglig sekretær i 3F siden 1. januar 2005. Han var tidligere i SiD, hvor han fik ansættelse 1. februar 1989, og han har i hele perioden beskæftiget sig med gartnerivirksomheder.

Baggrunden for politianmeldelsen af Christiansminde Champignon var en opringning fra Jørgen Knuth, der sagde, at 11 polakker arbejdede i virksomheden uden at få tariffmæssig løn. Polakkerne arbejdede både på Christiansminde og i Vinderslev. Han besøgte Christiansminde Champignon den 1. marts 2006. Her talte han med en chauffør Knud Erik Jensen, der oplyste, at der i virksomheden arbejdede polakker, men at de ikke var der den dag. Senere på dagen blev han ringet op af Knuth,

der sagde, at polakkerne havde været til stede på Christiansminde Champignon, mens Jens D. Larsen havde besøgt virksomheden. Ifølge Knuth var Jens D. Larsen også blevet snydt i september 2004, hvor polakkerne var blevet kørt til cafeteriaet i Bilka, forud for et af Jens D. Larsen aflagt besøg i virksomheden. Efter besøget på Christiansminde Champignon den 1. marts 2006 anmeldte han virksomheden til politiet. På det tidspunkt havde han ikke været i kontakt med polakkerne. 1. maj 2006 ringede Knuth igen og sagde, at polakkerne ikke fik ordentlig løn, og at de blev beskyldt for alt muligt af Christiansmindes ejer. Jens D. Larsen sagde til Knuth, at polakkerne selv måtte kontakte ham. 10 minutter senere ringede en polak fra banegården i Horsens, hvor Jens D. Larsen senere på dagen mødtes med ca. 10 polakker. Én af dem, Jolanta, som talte godt engelsk, fortalte om, hvordan de havde arbejdet på virksomheden. De var ofte blevet overfuset af Hans-Chr. Christensen, og havde ikke fået den lovede løn. De boede i uopvarmede lokaler. Arbejdsdagen begyndte nogle gange kl. 03.00 og kunne vare til 23.00. De havde en fridag den dag, de skulle skjule sig for ham, og en fridag ved juletid. Han fik Jolantas adresse og tlf. nr. Jolanta skulle sende dokumentation, når de kom til Polen. Han har ikke oplyst, at polakkerne var blevet opsagt af virksomheden – det, de sagde til ham på banegården, var bare, at de var rejst. Han er ikke efterfølgende blevet bedt om at eftersøge polakkernes lønudbetalingsbilag.

Knud Erik Jensen har forklaret bl.a., at han var chauffør i Christiansminde Champignon i hele den periode i 2005 og 2006, hvor der var polakker ansat i virksomheden.

Han kom i produktionshallen og talte engelsk med polakkerne. Der var ikke andre i gartneriet end ham, der kunne engelsk, så han tolkede for Hans-Chr. Christensen. De kom til ham, når de havde problemer eller skulle have at vide, hvad de skulle lave. Undertiden kom de også i forbindelse med pengesager. Han formidlede kontakt mellem polakkerne og arbejdsgiver. Der var 6 huse. Her arbejdede polakkerne med andre medarbejdere, bl.a. nogle vietnamesere. Det var Hans-Chr. Christensen, der organiserede arbejdet hver morgen. Elizas rolle var at modtage penge og fordele dem til de øvrige polakker. Hun bestemte ikke noget. Der var i alt 11 polakker ansat, herunder en murer. Det svingede, hvor meget de arbejdede. Lørdag var den dag, de arbejdede mindst, mens de arbejdede hver søndag. Knud Erik Jensen var ikke arbejdsleder, men en slags tolk. Hans-Chr. Christensen havde bedt ham om at sætte polakkerne i gang. Hans-Chr. Christensen fortalte hvor meget, der skulle plukkes i hvilke bakker, og Knud Erik Jensen oversatte. Han talte primært med Eliza, som stod for det polske firma og fungerede som sjakbajs. Han har ikke haft noget med

ansættelserne at gøre, og han ved ikke, hvordan de kom i stand. Han var i Horsens hver dag i 2-3 timer. Han var ved to lejligheder udsendt til Polen sammen med Knuth for at lave en aftale med et polsk gartneri om levering af champignon til Danmark. Det blev dog aldrig til noget, da det gik skævt med polakkerne. Han blev sur på Hans-Chr. Christensen og sagde op, men han har ikke skrevet til Hans-Chr. Christensen eller truet ham.

Peter Kaae Holm har forklaret bl.a., at han er forhandlingssekretær i 3F's grønne gruppe. Her har han været siden 1. april 2000, og hans hovedarbejdsområde er gartnerier og planteskoler.

Champignonplukkere bliver aflønnet på akkord eller efter fast timeløn. Der er ikke mulighed for at aflønne efter en akkord, der indebærer lavere løn end den faste timeløn. Han vurderer, at der på ca. halvdelen af landets gartnerier arbejdes efter akkord. Der plukkes 20-25 kg i timen, og man får typisk mellem 5 kr. og 6,25 kr. pr. kg.

Han kender ikke den præcise baggrund for 3F's ønske om et vikarprotokollat i forbindelse med forhandlingen af overenskomsten for Gartnerier og planteskoler. Han opfattede dog ikke ønsket som et egentligt overenskomstkraav. Bravida-afgørelsen og andre afgørelser havde allerede fastlagt retsstillingen, som efter 3F's opfattelse er, at vikarer er omfattet af overenskomsten. Det ville 3F gerne have præciseret i overenskomsten i 2005. Men også af pædagogiske grunde ønskede 3F, at der blev indsat en tekst vedrørende vikarer. 3F foreslog en tekst, som var en afskrift af byggeoverenskomsten, men arbejdsgiversiden ville hverken i 2005 eller 2008 have indføjet en tekst om gældende ret. Han ved ikke, hvorfor en sag i Arbejdsretten blev hævet i 2006.

Hans-Chr. Christensen har forklaret bl.a., at han siden oktober 2002 har ejet virksomheden Christiansminde Champignon. Virksomheden har i dag ingen entrepriseaftaler vedrørende plukning af champignon. Der er ansat 4 faste plukkere og en anden medarbejder samt to ferieafløsere. Han ejer fire andre virksomheder, som ikke er i gartneribranchen.

Entrepriseaftalerne med først en engelsk og derefter den polske virksomhed kom i stand, fordi der var mangel på arbejdskraft. I begyndelsen var det vietnamesiske plukkere, der kom til Christiansminde. I 2005 kunne han ikke få flere vietnamesere eller andre plukkere. Via arbejdsformidlingen fik han nogle plukkere på prøve, men det gik ikke, fordi de ikke havde lyst til

arbejdet. Han havde ikke arbejdskraft til at få plukket hele produktionen. I maj 2005 begyndte han at levere champignon til REMA 1000, hvortil han fra 1. januar 2006 blev eneleverandør.

Via en annonce i Jyllands-Posten fik han i juni 2005 kontakt med et engelsk firma, og de indgik en aftale vedrørende plukning af champignon. Via en englænder bosiddende i Danmark blev der indgået en skriftlig entreprisekontrakt på to sider. Det var aftalt, at den engelske virksomhed skulle have 3,50 kr. pr. kg. plukket champignon, og den engelske virksomhed stillede i hele perioden med 5 plukkere. Disse personer blev også benyttet af det polske firma, han senere indgik entreprisekontrakt med. Han skulle ikke sætte de udenlandske medarbejdere i arbejde. Han satte, som det var aftalt, hver morgen en seddel op ved indgangen. Det fremgik heraf, hvor meget der skulle plukkes og hvilke bakker. Han har aldrig benyttet Knud Erik Jensen til at give polakkerne besked om noget. Elizas mor, Jarota, var hele tiden arbejdsleder og styrede de polske medarbejdere. Han taler hverken engelsk, tysk eller polsk. Polakkerne boede til leje på hans ejendom til en månedlig husleje på 650 kr. Arbejdsdagen begyndte ved 07.00-tiden, da polakkerne arbejdede for det engelske firma. Sluttidspunktet svingede meget. Han blandede sig ikke i, hvordan de arbejdede. Plukkerne havde i gennemsnit én fridag om ugen. Det svingede, hvilken ugedag de holdt fri – de holdt fri, når der ikke var nogen champignon at plukke. De holdt mange pauser, som kunne vare en time. Han gik kun op i, at der blev plukket ordentligt. Hvis der ikke var fyldt nok i bakkerne, blev der modregnet i betalingen. Ca. en gang om måneden fik han en faktura fra den polske virksomhed. Han betalte et a conto-beløb midt i måneden.

Jens D. Larsen ringede på et tidspunkt og meddelte, at han ville besøge Christiansminde Champignon. Hans-Chr. Christensen spurgte den engelske kontakt, om denne ville være til stede, når Jens D. Larsen kom. Det ville den engelske kontakt ikke, og de polske medarbejdere blev afhentet, inden Jens D. Larsen kom. Hans-Chr. Christensen blev utryg ved englænderen, og tog kontakt til en revisor. Entreprisekontrakten med det engelske firma blev herefter forelagt SKAT, som meldte tilbage, at kontrakten skulle være mere udførlig. SKAT diskvalificerede dog ikke den eksisterende kontrakt. Den engelske kontakt ville ikke deltage i mødet med SKAT, og efterfølgende afbrød Hans-Chr. Christensen samarbejdet med det engelske firma.

I perioden indtil der blev indgået en ny entreprisekontrakt, lå virksomheden lidt underdrejet, som følge af, at der manglede plukkere. Den nye entreprisekontrakt med det polske firma kom i stand

ved at nogle af de polske medarbejdere, som havde arbejdet for den engelske virksomhed, kontaktede Knuth med henblik på at komme tilbage til Christiansminde Champignon. Knuth havde tidligere kontaktet ham for at tilbyde polske champignon. Nu kontaktede Knuth ham på ny, og sagde, at han havde kontakt med et polsk firma, der kunne plukke for Christiansminde Champignon. Den kontrakt, der blev indgået med det polske firma, blev udfærdiget af en advokat. Der findes tre eksemplarer af entreprisekontrakten, hvoraf det ene eksemplar er underskrevet af begge parter. Hans-Chr. Christensen fik vejledning af advokaten om reglerne vedrørende entreprisekontrakter. Advokaten rettede henvendelse til SKAT for at få bindende forhåndsbesked i relation til den udfærdigede entreprisekontrakt. Den 19. december 2005 sad hans revisor sammen med Jarota i Hans-Chr. Christensens køkken og udfyldte ansøgning om momsregistrering. Han var til stede, men husker ikke, hvem der udfyldte selve anmeldelsen. Det var ham selv, der sendte anmeldelsen til ToldSkat. Han havde set et polsk dokument, der angav det polske firmas polske momsnr., som han tog for gode varer. Arbejdstiderne for plukkene var de samme som tidligere. I Vinderslev begyndte de mellem kl. 7.00 og kl. 8.00 og arbejdede i 3-4 timer, nogle dage 8 timer. De kom typisk tilbage til Horsens ved 17.00-18.00-tiden. Det var aftalt, at det polske firma skulle have instruktionsbeføjelsen over plukkerne. Det var Jarota, der stod for det ledelsesmæssige, og i hendes fravær var det datteren Eliza, der var leder. Alle polakkerne var vist i familie med hinanden. Han kommunikerede med Jarota, og han forstår ikke, hvis hun har forklaret, at han dagligt talte med Eliza. Han satte fortsat sedler op, som han havde gjort det under entrepriseforholdet med det engelske firma. Han gav ikke mundtlige beskeder om, hvad der skulle plukkes eller om andre forhold i øvrigt. Han havde i begyndelsen af kontraktperioden et statusmøde med Knuth, som i øvrigt talte flydende polsk. Siden var det mest Hans-Chr. Christensens datter, som taler flydende engelsk, der stod for kontakten med det polske firma. Der var statusmøde hver 14. dag, og det var Jarota og én anden person, der mødte for det polske firma. I en periode var der en ekstern tolk fra Horsens til stede under disse møder. Hans-Chr. Christensen var i Vinderslev 2-3 gange om ugen, og han var der ca. en time hver gang. Hvis ikke plukkerne fyldte bakkerne ordentligt op, så blev der modregnet overfor det polske firma. Plukkerne plukkede ca. den samme mængde i hele perioden; de holdt som sagt mange pauser af op til en times varighed. Han ved ikke, hvor meget de enkelte polakker plukkede.

Den samlede kontraktperiode – med det engelske og det polske firma – var ca. 39 uger, og der blev vel plukket omkring 165.000 kg. i hele perioden. Hans-Chr. Christensen har udbetalt 575.850,90 kr.

til det polske firma. Han fik fra det polske firma opgørelser over, hvor meget der var plukket. Det var bl.a. til brug for a conto-udbetalingerne. Han blev uenig med Knuth, over aftalerne om levering af champignon fra Polen. Knuth ville have penge og sendte et trusselsbrev. Knuth truede med at gå til B.T. og 3F. 3F kom på besøg på Christiansminde i marts 2006. Hans-Chr. Christensen var i Vinderslev, og der var ingen polakker på Christiansminde, fordi der ikke var noget at plukke.

Efter at være blevet hængt ud i medierne tog han kontakt til GLS-A, som foreslog, at polakkerne blev ansat direkte i Christiansminde Champignon. Dette ville der tillige være skattefordele forbundet med. Hans-Chr. Christensens kontorassistent, Ruth Nielsen, tog kontakt til Udlændingestyrelsen. Hun udfyldte oplysningsskema om ansættelsesforhold vedrørende Stanislaw Malgorzata Jarota og ansættelsesbevis for Agnieszka Jarota. Ansøgningen om opholds- og/eller arbejdstilladelse for Grzegorz Mieczyskau Sawicki er udfyldt af en polsk dame. Det hele blev imidlertid ikke til noget, da polakkerne valgte at rejse hjem. Hans-Chr. Christensen ville helst have, at et andet firma end hans eget stod for de ansatte. Det var det letteste for ham. Han er helst fri for at have den direkte medarbejderkontakt. Da politiet rejste sigtelse mod ham i marts 2006, blev han bedt om at indeholde skat overfor de polske plukkere. Politisagen er nu helt afsluttet, og sigtelsen frafaldet. Han ved ikke, hvor kontrakten med det engelske firma er, men skattevæsnet har set den. Han havde et møde med det polske firma, der oplyste, at firmaet betalte skat i Polen. Da SKAT i foråret 2006 traf afgørelse om, at han skulle indeholde skat i betalingen til polakkerne, efterlevede han dette, fordi han ikke ønskede flere problemer. Hans nuværende plukkere plukker 30-40 kg i timen.

Folmer Andersen har forklaret bl.a., at han har drevet champignon-gartneri fra 1967-2005, hvor han blev pensioneret. Champignonstørrelsen har betydning for, hvor mange kilo der kan plukkes på en time – alle dem, han har haft til at plukke, har plukket 30-35 kg i timen.

Hans-Chr. Christensen lejede i 2005 en del af hans gartneri i Vinderslev – 9 af i alt 16 huse. Hans-Chr. Christensen lagde ikke skjul på, at han ville indgå en entrepriseaftale med et polsk firma vedrørende plukning. Folmer Andersen ringede derfor til Johnny Ulff Larsen fra GLS-A, der forklarede, at sådan en model var i orden. På den baggrund ville Folmer Andersen gerne leje lokaler ud til Hans-Chr. Christensen. De polske plukkere kom medio januar 2006. Der var vel ca. 10. Han taler hverken polsk eller engelsk og havde ingen kontakt med polakkerne. Han styrede

klimaanlægget og kiggede i den anledning forbi produktionshusene om aftenen. Der er 50 m fra hans bolig til produktionshusene. Polakkerne kom ved 7.00-tiden, men så vidt han ved ikke tidligere. De gik ved 14.00-15.00-tiden, nogle gange senere. Han har ikke set dem arbejde til kl. 23.00. Han lagde mærke til en mor og en datter. Når moderen var der, var det hende, der ledede og fordelte arbejdet. Når datteren skulle overtage ledelsen af de øvrige polakker, var der ingen styring på det. Plukkerne var delt op i to hold. Hvis det ene hold blev færdig først, hjalp det hold ikke det andet, men gik i kantinen og sad dér i op til 4 timer. Der var hele tiden polakker, der sad og holdt pause i kantinen. Hans-Chr. Christensen kom ca. 3 gange om ugen, men Folmer Andersen talte ikke med ham. Folmer Andersen ved, at Hans-Chr. Christensen hængte sedler op, hvorefter fremgik, hvad der skulle plukkes. Knud Erik Jensen kom til Vinderslev ved 10.30-tiden og var der ca. en halv time. Folmer Andersen ved ikke, om Knud Erik Jensen satte polakkerne i arbejde. Polakkerne arbejdede sjældent om søndagen. Når champignon kommer op, er der tre plukkedage, og man stiler efter at have plukkedage mandag-onsdag. Han har aldrig selv haft entreprenører til at forestå plukning i sin egen virksomhed.

Freddy Jensen har forklaret bl.a., at han har været ansat i Christiansminde Champignon i tre år.

Han kender ikke entreprisekontrakterne, og han ved ikke hvor mange plukkere der under kontraktperioden har været i virksomheden. Han talte ikke med polakkerne. Han var i Vinderslev én dag om ugen og resten af tiden på Christiansminde. På Christiansminde kom polakkerne ved 7.00-tiden og holdt pause allerede efter en halv time. De skiftedes til at gå til pause. Det var kun 2-3, der plukkede effektivt. Der var ingen, der bemærkede over for plukkerne, at de holdt mange pauser. I Vinderslev kom polakkerne også ved 7.00-tiden og tog hjem ved 14.30-tiden. Han var der selv efter arbejdstid nogle gange, men han har aldrig set polakkerne om aftenen. Polakkerne arbejdede ikke mere end ca. 5 timer effektivt om dagen. De, der ellers er ansat, plukker 30-40 kg i timen.

Johnny Ulff Larsen har forklaret bl.a., at han i 20 år har været direktør i GLS-A, som sammenslutningen har heddet siden en fusion i 2005.

Entreprenørmodellen har fyldt meget de seneste år, da der har været mangel på arbejdskraft. GLS-A har kendskab til mange virksomheder, som har gjort som Christiansminde Champignon. Mange i branchen blev glade i maj 2004, da østaf-talen blev indgået. GLS holdt medlemsmøder om

østaf-talen, men fortalte også om entreprisemodellen, fordi sagsbehandlingstiden i Udlændingestyrelsen var rigtig lang. Der er en lang tradition for at benytte entreprisemodellen i branchen. Mange kontrakter i branchen har været for dårlige og nogle gange kun fyldt en side. GLS-A har udfærdiget en standardkontrakt. Entreprisekontrakten i denne sag er bedre end den gennemsnitlige kontrakt. Mange kontrakter har dog kørt helt uden problemer. Danmark har de mest strikse arbejdsmiljøregler i Europa, hvorfor der ikke er så mange champignon-gartnerier tilbage i landet. I 2005 stillede 3F krav om indfø-jelse af vikarprotokollat i samtlige overenskomster, hvilket blev blankt afvist arbejdsgiversiden. Kravet blev gentaget i 2008 men på ny afvist af arbejdsgiversiden. Vikararbejde er derfor helt klart ikke omfattet af overenskomsten. I 2006 hævdede 3F en sag om netop det spørgsmål i Arbejdsretten, og GLS-A fik at vide, at det skyldtes den betragtning, at 3F ikke kunne føre sag om det i Arbejdsretten, når det havde været rejst som overenskomstkrav.

Parternes argumentation

Klager har anført, at kontrakten med det polske firma ikke er et reelt entrepriseforhold, og at aftalen, som må antages at være skrevet efterfølgende, alene tilsigter at omgå den i virksomheden gældende overenskomst. De polske medarbejdere var reelt ansat af Christiansminde Champignon ved Hans-Chr. Christensen, subsidiært var der tale om arbejdsudleje, og vikarer er omfattet af den i virksomheden gældende overenskomst. Arbejdet udførtes på Hans-Chr. Christensens ejendom og med dennes produktionsmidler og under hans ledelse og instruktion. De polske medarbejdere har været berettiget til overenskomstmæssig løn, og Christiansminde Champignon har begået brud på overenskomstens løn- og overtidsbestemmelser. Boden til Christiansminde Champignon bør indeholde den skønsmæssigt fastsatte besparelse på 5.328.479,18 kr., som virksomheden har opnået ved den stedfundne underbetaling, ligesom der bør henses til, at de begåede brud har systematisk karakter.

Indklagede har til støtte for den principale påstand anført, at der ikke er noget ansættelsesforhold mellem indklagede og de polske medarbejdere. Den indklagede virksomhed har i henhold til gældende regler indgået en entreprisefortale om plukning af champignon, og de enkelte medarbejdere, som har plukket champignon, har været ansat af og underlagt instruktionsbeføjelser fra det polske firma og har ikke haft nogen arbejdsmæssig kontakt med den indklagede virksomhed, som kunne bibringe dem den tro, at der var noget ansættelsesforhold med den indklagede virksomhed. Det påhviler klager at bevise, at der består et ansættelsesretligt forhold med den

indklagede virksomhed, og denne bevisbyrde ikke er løftet. De polske medarbejdere har alene har et kontraktligt mellemværende med den polske virksomhed. Indklagede er derfor ikke rette indklagede, hvorfor sagen må afvises.

Til støtte for den subsidiære påstand har indklagede anført, at der ikke er noget ansættelsesforhold mellem indklagede og de polske medarbejdere. Den indklagede virksomhed har i henhold til gældende regler indgået en entrepriseaftale om plukning af champignon. De enkelte medarbejdere, som har plukket champignon, har været ansat af og underlagt instruktionsbeføjelser fra det polske firma og har ikke haft nogen arbejdsmæssig kontakt (endsige instruktionsbeføjelse) med den indklagede virksomhed, som kunne bibringe dem den tro, at der var noget ansættelsesforhold med den indklagede virksomhed. Det påhviler klager at bevise, at der består et ansættelsesretligt forhold med den indklagede virksomhed, og denne bevisbyrde er ikke løftet. Der er ikke noget, der underbygger, at der reelt skulle være sket ansættelse af de polske medarbejdere hos den indklagede virksomhed. Der foreligger ikke arbejdsudleje, og vikarer er ikke omfattet af den i virksomheden gældende overenskomst. De polske medarbejderes lønforhold skal ikke afgøres efter reglerne i overenskomsten, men må bero på den indgåede aftale med de polske medarbejderes arbejdsgiver.

Til støtte for den mere subsidiære påstand har indklagede anført, at de polske medarbejdere ikke har dokumenteret at have et krav i en størrelsesorden som opgjort. Det må have formodningen imod sig, at der er arbejdet så meget, at det berettiger til betaling af et beløb i denne størrelsesorden i den meget begrænsede ansættelsesperiode. Forholdet har ikke haft en systematisk karakter. Polakkerne har i perioden plukket ca. 165.000 kg. Da en almindelig god plukker klarer mindst 30 kg i timen, kan de højst have anvendt ca. 5.500 arbejdstimer. Skulle 11 personer virkelig have arbejdet 15 timer om dagen 7 dage om ugen i perioden på 39 uger ville det svare til, at de skulle have arbejdet i ca. 45.000 timer og altså kun have plukket ca. 4 kg pr. time.

Arbejdsrettens begrundelse og resultat

De af indklagede påberåbte anbringender til støtte for indklagedes principale påstand om afvisning angår den materielle uoverensstemmelse mellem parterne og kan derfor ikke begrunde en afvisning af sagen.

Det må efter bevisførelsen lægges til grund, at der ultimo december 2005 blev indgået en aftale om plukning af champignon mellem Christiansminde Champignon ved Hans-Chr. Christensen og det polske firma Urząd Skarbowy & Bartoszyce ved Eliza Kopczewska i forlængelse af en tidligere, lignende aftale med et engelsk firma. Det må endvidere lægges til grund, at det polske firma på aftaletidspunktet var etableret i hjemlandet.

Der er ikke fremkommet noget, som giver grundlag for at antage, at denne aftale ikke er, hvad den giver sig ud for at være. Det lægges derfor til grund, at det polske firma som selvstændig virksomhed havde påtaget sig – under anvendelse af egne medarbejdere – at udføre en opgave, hvis nærmere omfang skulle angives dag for dag.

Det var da også i aftalen bestemt, at det polske firma selv skulle tilrettelægge, lede og fordele arbejdet i forbindelse med plukning og føre det nødvendige tilsyn i denne forbindelse, at Christiansminde Champignon ingen instruktions- eller ledelsesbeføjelser havde i relation til det polske firmas ansatte, og at Christiansminde Champignon skulle betale det polske firma 3.50 kr. pr. kg plukket champignon.

Der er ikke, som sagen er oplyst for Arbejdsretten, noget grundlag for at anse de polske plukkere for at have været vikarer udlejet af det polske firma til Christiansminde Champignon. Det bemærkes, at det herefter ikke for sagens afgørelse er nødvendigt at tage stilling til, om overenskomsten for gartnerier og planteskoler omfatter indlejede vikarer – et spørgsmål, hvis afgørelse henhører under faglig voldgift.

Det er endvidere ikke ved bevisførelsen godtgjort, at der har fundet en sådan indblanding sted fra Hans-Chr. Christensens side, at han må anses som de polske champignonplukkeres reelle arbejdsgiver.

Der er efter bevisførelsen ikke på noget punkt grundlag for en anden bedømmelse for så vidt angår det engelske firma.

Arbejdsretten tager herefter indklagedes subsidiære påstand om frifindelse til følge.

Thi kendes for ret:

Indklagede frifindes.

I sagsomkostninger for Arbejdsretten skal Landsorganisationen i Danmark for Fagligt Fælles Forbund inden 14 dage efter afsigelsen af denne dom betale 2.000 kr. til Arbejdsretten.

Børge Dahl